

EDITORIAL

L'any 2006 va ésser un any emblemàtic per moltes raons. Hom va commemorar amb plenitud els 75 anys de la proclamació de la República i els 70 anys de l'inici de la guerra civil com no s'havia fet en cap altra conjuntura històrica. Multitud d'exposicions, congressos, jornades, conferències, i debats de tota mena es van anar prodigant en el decurs de l'any. 2006 fou també proclamat l'any de la memòria històrica. I la "memòria històrica" ha passat a convertir-se en un tema recurrent, que ha motivat discussions i polèmiques i ha forçat a la presa de posicions institucionals. L'estiu del 2006 el govern espanyol va donar a conèixer el seu projecte de llei sobre la memòria històrica, que va sumar unanimitats en el seu rebuig i que encara, al darrer trimestre del 2007, segueix empantanat. La majoria d'associacions el van rebutjar per considerar-lo completament insuficient. A Catalunya el procés polític autonòmic va aturar la institucionalització del Memorial Democràtic, que es va relançar a començaments del 2007 i, segons sembla, és a punt d'ésser aprovat. Les esqueles rememorant els assassinats comesos durant i després de la guerra, que van publicar diversos diaris, van servir també per fer memòria d'un dels aspectes més esfereïdors de la guerra.

Tot plegat posa en evidència l'actualitat de la guerra civil des de tots els punts de vista. Perquè sovint les polèmiques que han aparegut posen de relleu que ens trobem davant d'un d'aquells fenòmens de llarga durada que han deixat múltiples seqüeles i ferides que són lluny de cicatritzar-se. D'aquí la necessitat que senten les víctimes —els perdedors de la guerra— en què la democràcia actual faci un reconeixement de la seva trajectòria de vida. No en va per lluitar en defensa de la legalitat republicana i de les llibertats molts foren afusellats i els que van sobreviure van patir nombrosos anys de presó o d'exili.

Sense entrar en el debat actual, Ebre-38 no podia deixar passar l'aniversari de la guerra, tot i la inevitable manca de puntualitat en veure la llum que hem tingut des de la nostra aparició. I ho hem volgut fer rememorant la guerra en aquell aspecte que és més propi d'un conflicte bèl·lic, o sigui l'aspecte militar. Bona part dels articles d'història que publiquem en aquest número se situen en els fronts de guerra, en el camp de batalla i en la guerra a l'aire. Des de la batalla de Madrid, que va ser determinant els primers mesos de la guerra, fins a la guerra al nord, passant pels bombardeigs franquistes a la darrera etapa del conflicte, els aeroplans italians que van intervenir en les darreres campanyes militars o la presència d'una nova indústria adreçada a cobrir les noves necessitats bèl·liques, la guerra en el sentit més dur i pur és la gran protagonista d'aquest número.

Una guerra que segueix despertant interès arreu del món i que segueix essent emblemàtica des de molts punts de vista. Una guerra que més que cap altra segueix provocant l'interès de l'historiador, dels estudiosos en general i de molts sectors de la societat. Perquè fou —ho hem escrit en altres ocasions— la darrera guerra romàntica de la història i el pròleg d'una altra guerra que hauria de transformar el món de dalt a baix.

Pelai Pagès
Co-director de la revista